THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $5.00 PER YEAR
SINGLE COPY 2c.

Entered as Second Class Mail Matter at C.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

נאך דער רעוואלוציאן

די רוסישע אימפעריע מיט איהרע הונדערט און צוויי און פערציג נאציאנאליטעטען, פעלקער און שבטים האט זיך פון די ראמאנאוס בעפרייט, און ווי עס זעהט אויס איז די רעוואלוציע־ניט נאר א חורבן פון דעם אלטען רעזשים נאר אויך א פאזיטיווע טהאט . . . דער אנפאנג פון בנין א נייען שטאאט מיט א נייער, פרא גרעסיווער פאליטישער ארדנונג, מען קען רוהיג אננעהמען אז די הערשענדע נאציאן אין רוסלאנד; די גרויסרוסען וועלען די אנדערע נאציאנאליטעטען אין דער־רוסישער אימפעריע געבען ניט נאר בירגער ליכע זאנדערן אויך נאציאנאלע גלייכבערעכטיגונג. דאס אלטע רעזשים איז גע וועזן אזוי פערפוילט און קארוסט אז ער איז געפאלען, ווי עס פאלט א פערפוילטע פרוכט פון א געזונדען בוים: הערפאר דארף מען ניט מורא האבען פאר שטארקע קאנטעררעוואלוציעס. דאס איצטיגע פריי הייטליכע רעזשים וועט זיך פיט דער צייט פערפעסטיגען, איינהרדיגען, און רוסלאנד וועט אין א קורצע צייט געהערען צו דער אייראפעאישער פעלקערפאמיליע.

פאר דעם אנטי־נאציאנאלען אדער נאר אסיימילאטאריש געזאנענען אידעל איז מיט דער איצטיגער איבערקעהרענגיש אין רוסלאנד די אידענטיפיקאציע געלעזט. ווען די אידען זיינען פריי אין רוסלאנד, מוזען זיי אויך פריי ווערען אין פוילען און די מענען. דערמיט געהט די נאנצע מזרח־אייראפעאישע אידענטפיקאציע אויפ פון מארש. דאדורך מוז אויך פערשווינדען דער וועסטאייראפעאישער אנטיסעמיטיזמוס אין רוסלאנד; די גרויסרוסען וועלען מיט אנדערע נאציאנאליטעטען אין דער־רוסישער אימפעריע געבען ניט נאר בירגער ליכע זאנדערן אויך נאציאנאלע גלייכבערעכטיגונג. דאס אלטע רעזשים איז גע וועזן אזוי פערפוילט און קארוסט אז ער איז געפאלען, ווי עס פאלט א פערפוילטע פרוכט פון א געזונדען בוים: הערפאר דארף מען ניט מורא האבען פאר שטארקע קאנטעררעוואלוציעס. דאס איצטיגע פריי הייטליכע רעזשים וועט זיך פיט דער צייט פערפעסטיגען, איינהרדיגען, און רוסלאנד וועט אין א קורצע צייט געהערען צו דער אייראפעאישער פעלקערפאמיליע.

פאר דעם אנטי־נאציאנאלען אדער נאר אסיימילאטאריש געזאנענען אידעל איז מיט דער איצטיגער איבערקעהרענגיש אין רוסלאנד די אידענטיפיקאציע געלעזט. ווען די אידען זיינען פריי אין רוסלאנד, מוזען זיי אויך פריי ווערען אין פוילען און די מענען. דערמיט געהט די נאנצע מזרח־אייראפעאישע אידענטפיקאציע אראב פון מארש. דאדורך מוז אויך פערשווינדען דער וועסטאייראפעאישער אנטיסעמיטיזמוס אין רוסלאנד; די גרויסרוסען וועלען מיט אנדערע נאציאנאליטעטען אין דער־רוסישער אימפעריע געבען ניט נאר בירגער ליכע זאנדערן אויך נאציאנאלע גלייכבערעכטיגונג. דאס אלטע רעזשים איז גע וועזן אזוי פערפוילט און קארוסט אז ער איז געפאלען, ווי עס פאלט א פערפוילטע פרוכט פון א געזונדען בוים: הערפאר דארף מען ניט מורא האבען פאר שטארקע קאנטעררעוואלוציעס. דאס איצטיגע פריי הייטליכע רעזשים וועט זיך פיט דער צייט פערפעסטיגען, איינהרדיגען, און רוסלאנד וועט אין א קורצע צייט געהערען צו דער אייראפעאישער פעלקערפאמיליע.

אין קיין לאנד איז די פרעסע ניט אזוי ענטוויקעלט ווי אויף דיזען קאנטינענט. די אלגעמיינע אזוי ניט ווי די אידישע. דאך איז צווישען דער לאנדעס־ציטונג און די אידישע צייטונג א גרויסער אינטערעשיר פערהאן. די ענגלישע לאנדעס־ציטונג, איז בלויז ענער מיטעל, וואס פערבינדעט דעם לעזער מיט דעם. דאס עס קומט פאר אויף דער בריטישער וועלט, מיטטהיילענדיג איהם פון די פערשידענע פאסירונגען, און דא ענדיגען זיך איהרע אויפגאבען. אמת פון צייט צו צייט, היפט זי, עד זאל נאכפאלגען איינער אדער אן אנדערער פארטיי, אבער דאס איז נאר אין דער צייט פון פאליטישע וואהל־קאמפאניעס. אלע טעג אבער פון יאהר, האט זי איין אויפגאבע פאר זיך. צו פערבינדען דעם לעזער מיט דער בחוייטער וועלט. אנדערש איז אבער מיט דער אידישער צייטונג.

ניט נור דארף זי שאפען די קאמוניקאציע צווישען דעם אידען אין די אויסערליכע וועלט, נאר זי איז אויך דער פאלקס־לעהרער און ערציהער, אויסאיבענדיג תמיד א גרויסען איינפלוס.

די אויסערליכע וועלט האט די פאלקס־שול, די ביבליאטעק, דעם פאלקס־אוניווערזיטעט, דעם מוזעאום, אין אלעם אנדערעם, וואהרן די מאסען שטראמען צו בעקומען ווייער בילדונג אין ערציהונג. דעם אידען פעהלט דאס אבער אלעס. אין דעזער חסרון מוז ממלא ווערען פון דער צייטונג. דארום ערקלעהרט זיך, וואהרום א אידישע צייטונג מוז אנ־דערש זיין אין אינהאלט, און א אידישע צייטונג איז דארום אפטמאהל גע צוואונגען אריינצואוואנדערען נייעם, אבי צו קענען באקומען די אנדערע פאר־דערונגען פון דעם אידישען לעזער.

די אידישע צייטונג, דאס איז דער אידישער פאלקס־לעהרער און ערציהער, און ווי אזוי זיי הופען זיך אב איף דעם, וואס עס קומט פאר אינ'ם אידישען לעבען, אזעלבע פארמען נעהמט דער וויטערדיגער באנד אן, און פון דער אידישער צייטונג איינדעט זיך פיעל. צי זיי זאלען אנגעהמען גיטע אדער שלעכטע פארמען.

און ווי אזוי רעאגירט די אידישע פרעסע איף דעם?

איין ביישפיעל וועט געגיג זיין.

צוויי יאהר זענען אויעך זייט י. ל. פרצ'ס טויט. פרץ איז אינזער ווייכטיגסטער דיכטער געווען, און ווי פון א בלין איז דאס אידישע לע־בען פון זיין טויט געטראפען געווארען. מיט צוויי יאהר צוריק. ווען דער מת איז נאך גלעגען פאר די אויגען, ווען די נייעס וויגען זיין טויט איז נאך געווען פרוש־צאפעלדיג, זענען די אמעריקאניש־אידישע צייטונ־גען געווען פרוש אין א געוועג. איבערצושטייגען איינע די צווייטע אין אבשא־ווגען וועגען פרצ'ן. עס איז נאך געווען א סענזאציע, און אלע האבען עס געהאט אויסצוגעבען. א יאהר איז אוועק, און צום ערשטען יאהר צייט. ווען דער כוח פון דער סענזאציע איז נאך עטוואס קענטיג געווען, הענען מאנכע צייטונגען צום ערשטען יאהרצייט נאך ערשיענען אלס פרץ־נוטערען, זוכענדיג צו ערקלעהרען די שיכות צווישען דעם דיכטער און דאס פאלק, און די גרויסע אבדה, וואס דאס פאלק האט געליטען דורך דעם. וואס דאס דיכטער־ האארן איז אנטשווינען געווארען, א סענזאציע קען אבער לאנג ניט אנהאלטען, זי ווערט קלענער מיט'ן פערלויף פון טעג, און דער צווייטער פרצ'ס יאהרצייט האט שוין דארום אן אנדער זאך גע־וועזען. קיין איין אידישע צייטונג פון די פיעלע אידיש אמעריקאנישע צייטונגען האט אפילו ניט געפונען פאר נויטיג צו הערמאהנען. אז היינט איז דער יאהרציט פון י. ל. פרץ, נוער שטועסט שוין נעגען געבען אבהאנדלונגען איבער'ן דיכטער.

אזוי האנדלען די לעהרער און ערציהער.

און אין דיזען הינזיכט האבען אלע געווינדיגט. ניט נאר די מדינ־סע טעגליכע צייטונגען (מיר ווייסען ניט צו דער "פאהווערטס" אין „טאג־בוך־ ־ ־